

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ  
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Вченою радою Інституту соціальної та  
політичної психології

від «29» червня 2023 р., протокол № 08/23

Директор \_\_\_\_\_

Микола СЛЮСАРЄВСЬКИЙ

**КАТАЛОГ**

**вибіркових навчальних дисциплін циклу професійної  
підготовки (вибіркова складова) освітньо-наукової  
програми підготовки докторів філософії**

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузь знань: 05 – Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 – «Психологія»

**Київ – 2023**

## Каталог – 2023

### ДВА Дисципліни за вибором аспіранта

ДВА.01	1. Психологія соціальних когніцій	3
	2. Соціальна психологія поколінь	4
	3. Соціальна психологія власності	5
ДВА.02	1. Методи вибіркового дослідження у психології	6
	2. Психологічна публікація в іноземних журналах	7
	3. Основи самопізнання та саморозвитку особистості	8
ДВА.03	1. Психометрика	9
	2. Ресурси критичного дискурс-аналізу у політико-психологічному дослідженні	10
	3. Дослідження за методом обґрунтованої теорії	11
ДВА.04	1. Current issues in social psychology	12
	2. Психологія масових комунікацій	13
	3. Профілактика психопатології в медіа	14
ДВА.05	1. Philosophical approach to society	15
	2. Соціально-психологічні основи здоров'я	16
	3. Психопатологія політичного життя	17

<b>Дисципліна (ДВА.01)</b>	<b>Психологія соціальних когніцій</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	1-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання з загальної та соціальної психології
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Психологія соціальних когніцій» – оволодіння аспірантами теоретичними знаннями в галузі психології соціальних когніцій, набуття ними навичок розпізнавання когнітивних викривлень та упереджень, а також маніпуляцій у комунікативній сфері. Предметом психології соціальних когніцій є психологічні особливості, закономірності та механізми пізнання людиною інших людей і соціальних феноменів. Виступаючи складовою соціально-психологічної проблематики, дослідження соціальних когніцій водночас базується на розумінні психологічних закономірностей та механізмів людського пізнання в цілому. Викладання зазначеної навчальної дисципліни передбачає ознайомлення аспірантів з фундаментальними напрацюваннями в галузі когнітивної психології, які застосовуються до проблеми пізнання людиною інших людей і соціальних феноменів з урахуванням її соціально-психологічної специфіки. Змістове наповнення курсу включає як базові загально-психологічні знання, які можуть бути широко застосовані аспірантами в їхній науковій роботі, так і тематично більш специфічні знання. Окрему увагу приділено аналізу різного роду когнітивних викривлень, зокрема і тих, що застосовуються у процесах соціальної взаємодії з маніпулятивною метою. Цей аспект психології соціальних когніцій є не лише особливо актуальним з практичної точки зору, а й становить наукове підґрунтя для підвищення аспірантами власної рефлексивності в когнітивній сфері.

<b>Дисципліна (ДВА.01)</b>	<b>Соціальна психологія поколінь</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	1-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання з загальної та соціальної психології
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

Мета навчальної дисципліни «Соціальна психологія поколінь» полягає в оволодінні аспірантами сучасними теоретико-методологічними підходами до вивчення поколінності як соціально-психологічного феномену, формуванні цілісного уявлення про закономірності соціокультурної взаємодії поколінь та їх роль у конструюванні суспільних змін, а також розвитку здатності аналізувати міжпоколінні процеси в контексті сучасних соціальних трансформацій. Зміст дисципліни ґрунтується на інтергенеративному підході та міждисциплінарній інтеграції знань, охоплює вивчення класичних і сучасних концепцій поколінь, механізмів соціокультурної диференціації та єдності поколінь, динамічних полів їх взаємодії (сміслових, ціннісних, ресурсних, комунікативних), а також психологічних закономірностей формування поколінних ідентичностей і взаємин у різних соціокультурних контекстах. Особлива увага приділяється аналізу інституційних, позиційних і культурних аспектів взаємодії поколінь, ролі колективної пам'яті, дискурсивних практик та соціального конструювання поколінного досвіду. З метою забезпечення ефективності навчання та його відповідності науковим інтересам здобувачів, дисципліна реалізується із застосуванням проблемно-орієнтованого, діалогічного та дослідницького підходів, що сприяють розвитку навичок критичного аналізу, інтерпретації емпіричних даних і здійснення самостійних наукових досліджень у сфері соціальної психології поколінь.

<b>Дисципліна (ДВА.01)</b>	<b>Соціальна психологія власності та економічної поведінки</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	1-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із загальної та соціальної психології
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Соціальна психологія власності та економічної поведінки» – формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системного уявлення про соціально-психологічні основи феномена почуття власності, психологічного привласнення та економічної поведінки особистості та спільнот, включаючи уявлення про «своє-чуже» в широкому контексті, механізми формування установок до власності, багатства/бідності, споживання, накопичення, дарування, а також про соціально-психологічні чинники економічної нерівності та культури бідності/багатства.

<b>Дисципліна (ДВА.02)</b>	<b>Методи вибіркового дослідження у психології</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	1-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із загальної, соціальної та політичної психології.
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Методи вибіркового дослідження у психології» – ознайомлення з теоретичними та практичними основами формування вибірових досліджень у соціальній та політичній психології, поглиблення методологічних уявлень про вибіровий метод, збагачення дослідницького діапазону формування вибірових сукупностей, процедур забезпечення їхньої репрезентативності та процедур контролю загроз внутрішньої та зовнішньої валідностей, що походять від особливостей застосовуваних процедур формування вибірових сукупностей.

Дисципліна (ДВА.02)	Психологічна публікація в іноземних журналах
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	1-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із дисциплін «Методологія наукових досліджень та сучасного гуманітарного пізнання», «Науковий текст та академічне письмо (англійська мова)», «Методологія емпіричних досліджень у психології».
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета навчальної дисципліни** – оволодіння аспірантами професійними практичними знаннями і уміннями, необхідними для планування і підготовки власних публікацій англійською мовою в психологічних журналах, внесених до міжнародних наукометричних баз Scopus та/або Web of Sciences.

<b>Дисципліна (ДВА.02)</b>	<b>Основи самопізнання та саморозвитку особистості</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	1-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із загальної та соціальної психології
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Основи самопізнання та саморозвитку особистості» – оволодіння аспірантами теоретичними знаннями з проблем розвитку самосвідомості, самопізнання і саморозвитку особистості, стимулювання особистісного і професійного саморозвитку як життєвого орієнтиру особистості та набуття здобувачами практичних навичок послідовного самопізнання і сприяння особистісному і професійному зростанню та підвищенню самоефективності в умовах посилення невизначеності. З метою максимальної ефективності навчання, його продуктивності і наближення до індивідуальних потреб здобувачів третього рівня вищої освіти, програму побудовано таким чином, що в ній поєднано традиційні і новітні методи викладання. В реалізації програми перевагу надано діалогічному та евристичному методам, оскільки вони, з огляду на специфіку дисципліни, сприяють нестандартному, творчому розв'язанню аспірантами поставлених завдань. Основними методами вивчення названих проблем є діалогічний та дослідницький, використання яких сприяє розгляду досліджуваних аспірантами явищ крізь призму психологічної норми і патології.

<b>Дисципліна (ДВА.03)</b>	<b>Психометрика</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із загальної та соціальної психології, філософії науки
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Психометрика» – ознайомлення з теоретичними та практичними основами розроблення психодіагностичного інструментарію, основними принципами розробки психодіагностичних методик, формування у аспірантів системи основних понять психометрики, розвинення адекватних уявлень про конструювання вимірювального інструменту, забезпечення засвоєння основних процедур конструювання інструментарію.

<b>Дисципліна (ДВА.03)</b>	<b>Ресурси дискурс-аналізу у політико психологічному дослідженні</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із загальної та соціальної психології, філософії науки
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Метою** навчальної дисципліни «Ресурси дискурс-аналізу у політико психологічному дослідженні» є формування у аспірантів загальних уявлень про дискурс, про області дискурсивних досліджень і можливості їх використання в своїй науковій роботі, а також ознайомлення з основними дискурсивними підходами і техніками аналізу дискурсу в політико-психологічних дослідженнях. «Ресурси дискурс-аналізу у політико-психологічному дослідженні» дає уявлення про дискурс як об'єкт мовно-стилістичного аналізу політичних процесів та феноменів. Він безпосередньо пов'язаний з такими дисциплінами, як «Політична психологія», «Патопсихологія політичного життя», «Психологія політичної соціалізації молоді», «Психолінгвістика», «Соціолінгвістика». Навчальна дисципліна розрахована на аспірантів, наукові інтереси яких лежать в області прагматики, теорії мовного спілкування, соціолінгвістики і психолінгвістики зі застосування до політичної психології. Інтерактивна форма проведення семінарів передбачає дискусії з приводу прочитаного матеріалу, що включає як обговорення прочитаного, так і роботу в підгрупах із завданнями з прочитаного матеріалу з подальшим обговоренням. Також практичних заняттях аспіранти розробляють проекти дослідження зі зверненням до різних підходів дискурс-аналізу, здійснюється експрес-аналіз текстів різних жанрів і тематик. На занятті відбувається обговорення проектів.

Дисципліна (ДВА.03)	Дослідження за методом обґрунтованої теорії
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із загальної та соціальної психології, філософії науки
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Дослідження за методом обґрунтованої теорії» передбачає формування уявлень про теоретичні основи дослідницької стратегії Grounded Theory, її основні аналітичні процедури й можливості алгоритмізації аналізу якісних даних. Курс сприяє розумінню особливостей Grounded Theory, її відмінностей від інших аналітичних стратегій якісного дослідження у психології, а також презентації основних дослідницьких версій Grounded Theory, які підтримують логіку варіативності і гнучкості аналітичних процедур в якісній психології, що дає можливість для самостійної розробки або творчої адаптації існуючих аналітичних схем. Освоєння особливостей якісного аналізу в рамках курсу відбувається в ході самостійного і групового аналізу навчальних кейсів і даних власних дослідницьких проектів.

<b>Дисципліна (ДВА.04)</b>	<b>Current Issues in Social Psychology</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	англійська
Вимоги до початку вивчення	Знання із загальної та соціальної психології, дисципліни «Методологія наукових досліджень та сучасного гуманітарного пізнання»
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

The **aim** of the course «Current Issues in Social Psychology» is to provide PhD students with advanced knowledge of contemporary theoretical approaches and empirical research in social psychology, to develop their ability to analyze current socio-psychological processes and phenomena in the context of societal transformations, and to foster critical thinking, interpretation of scientific data, and their application in research and professional practice. To ensure the effectiveness of learning and its alignment with the individual research interests of third-level higher education students, the course is designed through a combination of modern theoretical concepts and practice-oriented approaches. The implementation of the course prioritizes interactive, dialogical, and research-based methods, which facilitate in-depth understanding of current issues in social psychology, the development of academic discussion skills, independent analysis of social phenomena, and the ability to conduct original research in this field.

<b>Дисципліна (ДВА.04)</b>	<b>Психологія масових комунікацій</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	Англійська
Вимоги до початку вивчення	Знання із соціальної психології та політичної, психології мас і спільнот, медіапсихології
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Психологія масових комунікацій» – опанування теоретичних професійних знань про психологічні закономірності функціонування масових комунікацій, їхнього впливу на масову свідомість і громадську думку, психологічні засоби організації позитивного впливу ЗМК та протидії негативним маніпуляціям, оволодіння практичними навичками адекватного застосування набутих знань відповідно до цілей і завдань дисертаційних проєктів. Процес навчання ґрунтується на переважному застосуванні діалогічного та дослідницького методів, завдяки чому забезпечується активне поєднання загальнонаукових та конкретно-специфічних аспектів дисертаційного дослідження.

Дисципліна (ДВА.04)	Профілактика психопатології в медіа
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	Англійська
Вимоги до початку вивчення	Знання із дисциплін «Методологія наукових досліджень та сучасного гуманітарного пізнання», «Викладання психології у відкритому інформаційному просторі», «Психопатологія політичного життя».
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Профілактика психопатології в медіа» – оволодіння аспірантами теоретичними професійними знаннями з основних психологічних проблем віртуалізації життя, викликів і ризиків інформаційного суспільства та рефлексивними моделями їх опанування, а також набуття здобувачами практичних умінь захисту дітей різного віку від медіаризиків, психоедукації медіатравми війни та інших психопатологій, адекватного представлення психології в медіапросторі.

<b>Дисципліна (ДВА.05)</b>	<b>Philosophical Approach to Society</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	Англійська
Вимоги до початку вивчення	Знання із філософії та методології науки, дисципліни «Методологія наукових досліджень та сучасного гуманітарного пізнання»
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

The **aim** of the course «Philosophical Approach to Society» is to provide PhD students with advanced knowledge of contemporary philosophical approaches to understanding society as a complex and multidimensional system, to develop their ability to analyze social processes and phenomena through the lens of classical and modern philosophical concepts, and to foster critical thinking, interpretation of theoretical models, and their application in research and professional practice.

To ensure the effectiveness of learning and its alignment with the individual research interests of third-level higher education students, the course is designed through a combination of classical philosophical traditions and contemporary interdisciplinary approaches to the analysis of society. The implementation of the course prioritizes interactive, dialogical, and research-based methods, which facilitate in-depth understanding of the philosophical foundations of social reality, the development of academic discussion skills, independent analysis of social transformations, and the ability to conduct original theoretical and applied research.

<b>Дисципліна (ДВА.05)</b>	<b>Соціально-психологічні основи здоров'я</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із загальної та соціальної психології
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Соціально-психологічні основи здоров'я» – сприяння науково-теоретичному осмисленню аспірантами соціально-психологічних основ здоров'я і ставлення до нього, сутності психологічно безпечного середовища як умови збереження здоров'я та ознайомлення із інноваційними соціально-психологічними технологіями підвищення відповідальності в ставленні до нього.

<b>Дисципліна (ДВА.05)</b>	<b>Психопатологія політичного життя</b>
Рівень ВО	Третій (освітньо-науковий)
Курс	2-й рік навчання аспірантури
Обсяг	2 кредити ECTS (60 годин)
Мова викладання	українська
Вимоги до початку вивчення	Знання із соціальної та політичної психології, психології мас і спільнот, психології спілкування
Практичне значення	Використання в наукових дослідженнях, викладанні психології, розробці програм професійного розвитку, консультуванні науковців та освітян
Інформаційне забезпечення	Лекційні та семінарські матеріали, рекомендована література, електронні ресурси
Форма проведення занять	Очна форма навчання
Семестровий контроль	Залік

**Мета** навчальної дисципліни «Психопатологія політичного життя» – опанування теоретичних професійних знань про психопатологічні характеристики політичного життя особи, спільноти і суспільства, набуття здатності виявляти та оцінювати патологічний зміст політичних процесів, оволодіння практичними навичками адекватного вибору та застосування сучасних методів корекції політико-психологічних аномалій. Темати дисципліни дають уявлення про основні психопатологічні проблеми громадсько-політичних процесів і явищ: особливості психологічних викривлень у боротьбі за політичну владу та місце в соціальній ієрархії, зміст і прийоми політичних маніпулятивних впливів, патологічні тенденції розвитку соціальнополітичної ідентичності та ціннісних орієнтацій, відхильні явища в гендерних сферах політичної діяльності, психологічну природу соціальних ілюзій і політичних міфологій, психологічні чинники політичних конфліктів. Основними методами вивчення названих проблем є діалогічний та дослідницький, використання яких сприяє розгляду досліджуваних аспірантами явищ крізь призму психологічної норми і патології.